

ZAVOD ZA VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENIJE; OE NOVA GORICA

1. Evidentiranje dediščine in priprava predlogov za vpis v register kulturne dediščine

Za novoevidentirane enote kulturne dediščine sem pripravila predlog vpisa v RKD.

2. Priprava oz. sodelovanje pri pripravi planskih dokumentov

Za občino Divača sem za Spremembe in dopolnitve ureditvenih pogojev za območje občine Divača podala strokovne zasnove varstva etnološke stavbne in naselbinske dediščine.

3. Priprava strokovnih podlag za razglasitev spomenikov državnega ali lokalnega pomena

- **Lokev - Ambient cerkve sv. Mihaela; EŠD 15 919**
Pripravila sem strokovne podlage za razglasitev ambianta cerkve sv. Mihaela za spomenik lokalnega pomena. Ambient obsega cerkev, gotsko kapelo Marije Pomočnice ter hiši Lokev 119, t. i. templjarsko hišo, in Lokev 121, današnje župnišče, prvotno kaplanijo. V t. i. templjarski hiši namerava KS Lokev urediti večnamenski kulturno-izobraževalni prostor.

4. Dokumentiranje dediščine

Za vse enote dediščine in enote, razglašene za spomenik, za katere smo izdali KV pogoje, sem izdelala natančno fotodokumentacijo. V primerih, ko je bila vložena prošnja za nadomestno gradnjo znotraj območij naselbinske dediščine, pa smo zahtevali izdelavo natančne tehnične dokumentacije obstoječega stanja.

5. Spomeniškovarstveni projekti na objektih dediščine in na spomenikih

Za naslednje enote dediščine, razglašene za spomenik, in enote, ki ležijo znotraj območij, razglašeni za spomenik, sem izdelala konservatorske programe oz. podala KV pogoje:

- **Štanel - Hiše S2, Š2, A3, B3; Sklic na Štanjel-Vas; EŠD 760**
Leta 2003 se je nadaljevala prenova štirih stavbnih enot t. i. Grajzarjeve hiše, začete že pred več leti; leta 2002 se je nadaljevala z novim lastnikom in programom. Letos so bila

izvedena dela na zunanjem stopnišču, skupaj z ograjami. Gre za rekonstrukcijo porušenega stopnišča z ohranjenim vhodom v nadstropju, ter stopnišča, ki se je uporabljalo pred zazidanjem odprtine v nadstropju hiše A3. Montirani so bili manjkajoči zunanji kamniti okviri oken in vrat. S skrlami so prekrili rekonstruirano trikapno streho spahnjence. V sklopu prenove so uredili tudi komunalne odtoke in tlake, po projektu so bile izvedene notranje predelne stene ter deloma ometi.

- **Betanja - Domačija Betanja 2; EŠD 9170**
Leta 2003 so se nadaljevala leta 2000 začeta prenovitvena dela na Betančevi domačiji. Izvajajo se zunanji fasadni ometi; večja zidarska dela so bila že opravljena. Finalni sloj ometa na nekdanjem gospodarskem poslopju, ki je bilo v celoti rekonstruirano, je fini apneni, tako da se loči od ometa stanovanjskega poslopja, ki je v celoti ohranjeno in kjer se omet izvaja po zgledu obstoječega. Doseženi rezultati so usklajeni s konservatorskimi smernicami.
- **Knežak - Domačija Knežak 103; EŠD 9133**
Leta 2003 je Konstruktor Magajne d. o. o. iz Solkana pričel z izvedbo protipotresne sanacije domačije Knežak 103. Zaradi manjše vsote denarja od predračunsko predvidene, so bila dela okleščena, vendar tako, da so še vedno predstavljala zaključeno celoto tako v smislu protipotresne sanacije kot v izvajalskem smislu. Protipotresna sanacija je bila izvedena z namestitvijo vrvi za prednapenjanje po obodu, tako da so bili zunanji zidovi stanovanjske hiše povezani z enojno vezjo, ki poteka po zunanji strani zidov, dvojne zidne vezi pa so potrebne le pri notranjih zidovih. Vez je po celi dolžini obbetonirana in na koncu ometana. Gre za protipotresno sanacijo z uporabo tehnološkega postopka - spoja obroča iz vrvi za obodno prednapenjanje, ki ga je izvajalec Magajne patentiral pri Uradu RS za intelektualno lastnino pod št. 20237.
- **Gorenje - Zidanica na domačiji Gorenje 22; EŠD 4910**
Za prenovo zidanice smo napisali konservatorski program. Enocelični enonadstropni objekt je krit s strmo dvokapnico, prekrito z zarezniki. Na podest v nadstropju vodi zunanje stopnišče. Podest je oblikovan z arkadami, slonečimi na dveh trebušastih kamnitih stebrih s kapiteli. Zidanica je tipičen primerek objekta za shrambo živil, ki so jih na Postojnskem večinoma gradili v začetku 19. stoletja. Zidanica na domačiji Gorenje 22 je na katastru iz leta 1869 vrisana kot novo-gradnja. Deloma vkopan prostor, hram, ki je križno obokan, je rabil za spravilo krompirja in drugih pridelkov, nad njim pa je kašča, na katero so spravljali žito. Predpostavljamo, da je prostor pod streho vsaj v zadnji fazi rabil spravilo sena, ker so zatrepili leseni, izvedeni iz nekoliko razmaknjenih desk, ki so omogočale zračenje. Zidanica je potrebna temeljite statične prenove, saj je v precej slabem gradbenem stanju.
- **Lokev - Hiša Lokev 119; sklic na Lokev - Ambient cerkve sv. Mihaela; EŠD 15 919**
Za prenovo hiše Lokev 119 v »hišo kulture« z večnamensko dvorano, knjižnico, galerijo ter dvema samostojnima bivalnoštudijskima enotama smo podali kulturnovarstvene pogoje, njihovo upoštevanje pa preverjali v idejnem projektu.
- **Škocjan - Hiša Škocjan 1; sklic na Škocjan pri Divači-Vas; EŠD 4996**
Za rekonstrukcijo stanovanjsko-gospodarskega objekta Škoc-

jan 1 smo podali kulturnovarstvene pogoje. Gre za opuščeno domačijo, ki jo namerava novi lastnik prenoviti - porušil bo novejši prizidek na južni strani, ki je rabil za garažo - v preostalem delu pa urediti stanovanjske prostore. Upoštevanje pogojev smo preverjali na idejnem projektu.

- **Predjama - Hiša Predjama 2;** sklic na Predjama - Območje naravnih znamenitosti in kulturnih spomenikov; EŠD 9622
Za prizidek k stanovanjsko-gostinskemu objektu Predjama 2 smo podali kulturnovarstvene pogoje ter njihovo upoštevanje preverjali v idejnem projektu.
- **Planina - Hiša na p. št. 1002/4 k. o. Gorenja Planina;** sklic na Planina - Trško naselje; EŠD 525
Za nadomestno gradnjo na mestu obstoječe v Planini nismo podali kulturnovarstvenega soglasja, pač pa kulturnovarstvene pogoje za prenavo. Idejnega projekta še nismo prejeli.
- **Planina - Hiša Planina 68;** sklic na Planina - Trško naselje; EŠD 525
Za nadomestno gradnjo na mestu hiše Planina 66 nismo izdali kulturnovarstvenega soglasja, pač pa zahtevali prenavo obstoječega objekta, razen ob izstavitvi statičnega izračuna, po katerem prenavo ni mogoča, vendar le-tega nismo prejeli.
- **Planina - Hiša Planina 101;** sklic na Planina - Trško naselje; EŠD 525
Za prekritje strehe na hiši Planina 101 smo podali kulturnovarstvene pogoje.
- **Planina - Hiša Planina 15;** sklic na Planina - Trško naselje; EŠD 525
Za zamenjavo strešne kritine smo podali kulturnovarstvene pogoje.
- **Planina - Hiša na p. št. 526/3 k. o. Dolenja Planina;** sklic na Planina - Trško naselje; EŠD 525
Za spremembo namembnosti rabe (del obstoječega kozolca je lastnik nameraval preurediti v goveji hlev) smo podali kulturnovarstvene pogoje ter zaprosili za idejni projekt.
- **Planina - Hiša Planina 124;** sklic na Planina - Trško naselje; EŠD 525
Za prenavo hiše Planina 124 smo podali kulturnovarstvene pogoje ter zaprosili za idejni projekt.
- **Prem - Hiša Prem 77;** sklic na Prem - Vas; EŠD 573
Za delno rušenje gospodarskega poslopja in nadomestno gradnjo ter rekonstrukcijo gospodarskega poslopja smo podali kulturnovarstvene pogoje ter preverjali njihovo upoštevanje v idejnem projektu.

Za 59 posegov na posameznih enotah dediščine in znotraj območij stavbne dediščine v občinah Divača, Sežana, Postojna, Komen, Hrpelje-Kozina, Pivka, Ilirska Bistrica sem podala KV pogoje, katerih upoštevanje sem spremljala v postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja ali lokacijske informacije.

6. Udeležba na strokovnih srečanjih doma in v tujini

- Med 20.-29. majem smo se udeležili posveta in strokovne delavnice Apno in tehnologija apna, ki so ju organizirali Restavratorski center ZVKDS, Konservatorsko društvo, Združenje zgodovinskih mest in Srednja gradbena, geodetska

in ekonomska šola Ljubljana v Ljubljani, Škofji Loki in Praprečah pri Lukovici.

Namen posveta in delavnice je bil spoznavanje apna in tehnologije izvedbe apnenih ometov, pristopov k obnovi fasad, pridobitev znanj in spretnosti, potrebnih za izvedbo apnenih malt, ometov in beležev, znanj in spretnosti, potrebnih za ohranjanje, obnavo in vzdrževanje fasad z apnenimi ometi in spoznavanje metode restavriranja fasad z apnenimi ometi.

- Med 30. septembrom do 2. oktobrom sem se udeležila posveta v okviru Šole prenov z naslovom Dnevi kamna v Štanjelu, ki ga je organiziralo Združenje zgodovinskih mest Slovenije v sodelovanju z Restavratorskim centrom RS ter Srednjo gradbeno, geodetsko in ekonomsko šolo Ljubljana. Sodelovala sem s prispevkom Kamnita kritina, primeri iz prakse.
- 5. decembra 2003 sem se v Zrečah s prispevkom Etnološka kulturna dediščina - privlačnost ali nadloga udeležila znanstvenega simpozija Dediščina, spomeniki in njihovi lastniki, ki ga je organiziralo podjetje Comet d. d. iz Zreč in Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

7. Bibliografija

- Zakaj ravno v Lokovcu kovaštvo kot dopolnilna dejavnost, Pro Lokovec, Lokovec. 2003.
- Štanjel - Nedoumice u obnovi. Zbornik radova II. simpozija etnologa konzervatorja Hrvatske i Slovenije SEK, Stari grad-Paklenica 2001, (Zagreb), 2003, str. 37-49.

8. Razno

- Maja 2003 sem pripravila fotografsko razstavo z naslovom Znamenja, ki je bila na ogled v razstavnih prostorih restavracije Peciva v Novi Gorici. Predstavljeni so bili različni tipi znamenj s teritorija Območne enote Nova Gorica.
- Junija 2003 sem za KS Solkan v sklopu praznovanja krajevnega praznika pripravila predavanje z naslovom O pojmu kulturne dediščine.
- Ob odprtju izpostave Območne enote v Štanjelu sem pripravila priložnostno razstavo, na kateri so bili predstavljeni prenovljeni kulturni spomeniki različnih varstvenih skupin s teritorija Območne enote Nova Gorica.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 28. 2. 2004